

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

149. An dispensatio obtenta per vim, & metum sit valida? Ex part. 8.
tractatu. 3. res. 75.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

eum simulatione, & secunda minimè, siue utraque sit concessa absolute. Ita sentiunt, dum de rescriptis loquuntur, Molina *lib. 4. de primogeniis, c. 3. n. 32.* & P. Molina *rom. 1. de sustit. disput. 6. §. 6. num. 2.* Probatur hoc responsum; quia efficere mentionem eius dispensationis nullius, non est necessarium ex dispensatione alicuius iuris, ut constat; præterea non est necessarium ex natura rei, quia cum prior dispensatio fuerit nulla; non est maior ratio habenda illius, quam si nullo modo fuisset concessa; ergo taceat illam in petitione dispensationis secundæ, non potest obesse secundæ dispensationi concedendæ.

RESOL. CXLIX.

An dispensatio obtema per vim, & metum sit valida? Ex part. 8. tit. 3. Ref. 76.

S. 1. Respondeo, quod dispensatio concessa ex iusta causa, etiam si concedatur propter metum cadentem in virum constantem, valida est. Patet, quia de iure naturæ valida est, & aliàs de iure positivo non arguitur voluntas coacta concedentis dispensationem, quia de tali iure non constat nobis; ergo illa dispensatio ex nullo cap. erit inualida; & licet in *cap. unico, de his, que vi, in 6.* annulletur absolutio à censura, quando metu extorquetur, hæc lex, tanquam odiosa, non est extendenda ad alium casum, ut probe consideravit Suarez *tom. 2. de religio. no cap. fin.* Et voluntas dispensandi sufficientibus signis externis explicanda est; nulla tamen est præscripta forma verborum, aut signorum, quibus explicetur, ut notavit Syluester *verb. votum 4. quest. 8.*

Vide circa præsentem questionem inter alios Castellanum Palaum *tom. 1. tract. 3. disput. 6. punct. 16. §. 1.*

RESOL. CL.

An si quis petat facultatem à Superiore ad dispensandum in quodam casu quem, data opera, non explicat, quia timet de exclusiva Episcopi, impetratio sit valida? Ex part. 8. tit. 3. Ref. 52.

S. 1. Negatiuè respondeo cum Salas *de legib. disput. 20. sect. 15. num. 122.* ubi sic ait. An si quis petat facultatem à superiore ad dispensandum in quodam casu cum aliquo, non exprimens, quis sit ille casus, quia credit, si exprimeret, negandum illi esse facultatem, sit valida, Respondet Sanchez *num. 24.* Si petens nolit, prælatum esse in contraria voluntate habituali; quia in similibus casibus nunquam vult dispensare, vel quod se non posse opinetur, vel quod nolit, non valebit impetratio: nam concedendi intentio deficit. Quia sicut in generali concessione non veniunt intelligenda, quæ quis verisimiliter non esset in specie concessurus, *reg. in generali, de reg. iur. in 6.* ita nec in illa indeterminata concessione venit casus, qui habituali concedentis voluntati aduersatur. Si autem non adesset hæc habitualis voluntas, nec opinio contraria, sed tantum creditur, fore, ut à concessione aliquantulum retardetur, & forte nolit, eo quod minutissima spectet, vel scrupulis agitur, valida erit impetratio: quia absolute Prælatum concessit, & nulla est actualis, vel habitualis voluntas. Hæc ille. Sed priorem partem intelligo esse veram, si nomine habitualis voluntatis intelligatur præcedens voluntas formalis specialis, vel generalis non renocata, quam communiter vocamus virtuales; quia manere censetur, dum non

tractatur. Hucusque Salas; cui adde Bonacini *de legibus, disput. 2. quest. 2. punct. 5. numer. 22.* & nouissimè Perez *de matrimonio, disputat. 46. sect. 8. num. 10.* circa præsentem questionem, sic assentit. Quid dicendum de concessione impetrata ab Episcopo, vel alio superiore, ad dispensandum in quodam casu, quando impetrans datà operâ tacet casum, quia existimat fore, ut eo expresse Prælatum denegat: & prælatum non interrogans casum, sed fidens petenti, concedit illi suas vices ad dispensandum iuxta superiorem doctrinam, meo iudicio, est distinguendum. Nam si petens sciat Prælatum esse in contraria voluntate habituali iusta & rationabili, quia in similibus casibus nunquam vult ex rationabili causa dispensare, non valebit impetratio, quia concedendi intentio deficit. Nam sicut in generali concessione non veniunt ea, quæ quis verisimiliter non esset in specie concessurus, *reg. in generali, de regul. iuris in 6.* ita nec in illa concessione determinata, venit casus, qui habituali, ac præcedenti concedentis voluntati aduersatur. Si autem non adesset hæc habitualis voluntas rationalis, & ex iusta causa, nec opinio contraria probabilis, sed tantum creditur fore, ut à concessione aliquantulum retardetur, & forte nolit, quia minutissima spectet, vel scrupulis agitur, valida erit impetratio; quia absolute Prælatum concessit, & nulla est actualis vel habitualis voluntas rationalis in contrarium.

2. Et tandem, non deseraim hic apponere verba Portel in *respons. moral. tom. 2. cap. 44. num. 15.* ita assentientis. Si aliquis indigebat dispensatione in certo casu, & nolit casum manifestare superiori, timens; quod ipse superior non erat dispensaturus; & ideo obtinuit ab illo facultatem, ut alius secum dispensaret, non exprimens superiori qui casus esset; & superior commisit alteri ut cum illo dispensaret: quaeritur an ista dispensatio fuerit valida? Respondeo, quod si iste superior habuit antea animum nunquam in tali casu dispensandi, quia forte crederet se in tali casu non posse dispensare, idque aliquando ore protulit, in tali casu dispensatio est inualida, quia non adesset intentio concedendi: sicut enim in generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus, si specialiter rogaretur, ut dicitur *de regul. iuris in 6.* Ita nec in illa indeterminata concessione venit casus, quem verisimiliter non esset concessurus, quique virtuali concedentis voluntati repugnat. At si superior nunquam habuit animum non dispensandi in tali casu, & aliàs poterat dispensare, valida est dispensatio, & dispensationis concessio. Ratio est, quia facta est ab eo, qui facultatem, & voluntatem dispensandi habebat. Ita Portel.

RESOL. CLI.

An forenses, & peregrini possint dispensari à Episcopis, etiam si breui tempore in eorum Diocesi commorentur? Et quid de Scholasticis, Prætoribus, Iudicibus, Officialibus, &c.? Ex p. 8. tit. 3. Ref. 47.

S. 1. Affirmatiuam sententiam docet Basilius *sup. hoc tit. Pontius de Matr. lib. 8. cap. 7. numer. 7.* fra in 11. 3. Ref. 13. h. putat enim peregrinos & forenses, etiam si breui tempore commorentur, posse à Dicesano illius loci dispensari in legibus, & iuramentis, sicuti possunt reliqui alij. Prebar hanc suam sententiam; quia peregrini, ratione habitationis subduntur legibus aius oppidi, quâ transeunt; ergo non deficit illis subiectio necessaria ad dispensationem obinardam.

Sup. hac nullitate in 10. §. 1. Ref. 20. &c.

Sup. hoc infra Ref. 156. & in alia Ref. eius not. pro hac quest.